

Nr 105.

Av herr **Källman m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om sterilisering m. m.

Genom proposition nr 13 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen antaga, bland annat, ett vid propositionen fogat förslag till lag om sterilisering, vilket lagförslag i förhållande till nu gällande steriliseringslag innebär en mera omfattande lagstiftning i ämnet.

Enligt det framlagda förslaget till steriliseringslag ankommer det, enligt vår uppfattning, i allt för stor utsträckning på medicinalstyrelsen att pröva, huruvida sterilisering må ske. Denna prövnings skyldighet kan nämligen i vissa fall minska värdet av lagstiftningen. Åtskilliga av de ämbetsverk, styrelser och nämnder, som avgivit infortrade utlåtanden över befolkningskommissionens betänkande angående sterilisering, vilket betänkande ligger till grund för det nu framlagda lagförslaget, hava också, såsom av departementschefens redogörelse framgår, uttalat sig mot medicinalstyrelsens prövnings skyldighet.

Medicinska fakulteten vid Lunds universitet har sålunda anfört, att garanti för en tillfredsställande prövning bäst kunde vinnas genom att sterilisering endast finge ske å sjukvårdsanstalt, som erhållit medicinalstyrelsens medgivande att företaga dylikt ingrepp, och efter samråd mellan två läkare. Om stadgande av dylikt innehåll intoges i lagen, syntes det fakulteten, att medicinalstyrelsens tillstånd icke vore behöfligt. Fakulteten har i detta sammanhang framhållit, att därest tillstånd av medicinalstyrelsen icke behövde inhämtas, skulle avgörande, huruvida sterilisering skulle företagas, kunna träffas jämförelsevis snabbt, vilket vore önskvärt. Så vore fallet exempelvis vid utförande av sterilisering i samband med avbrytande av havandeskap och även i andra fall, då det gällde att snabbt utnyttja tillfället för att över huvud få en sterilisering till stånd.

Uttalanden med i sak samma innehåll ha gjorts av ledamöter av svenska fattigvårds- och barnaförbundets styrelse, styrelsen för statens institut för rasbiologi, direktionen för S:ta Birgittas sjukhus m. fl.

I lagförslagets 3 §, andra stycket, ha i viss utsträckning ovan berörda erinringar mot att medicinalstyrelsen skulle verkställa prövningen av frågan huruvida sterilisering bör företagas vunnit beaktande, men dock icke i önskvärd utsträckning. De ovan angivna fallen, då det gäller att snabbt utnyttja tillfället för att över huvud taget få en sterilisering till stånd, måste alltså jämt hänskjutas till medicinalstyrelsens avgörande, om Kungl. Maj:ts förslag oförändrat antages av riksdagen. Departementschefen har dock icke anfört annat skäl för hänskjutande av avgörandet till den centrala prövningsmyndigheten

än att detta står i överensstämmelse med den förhärskande uppfattningen i de avgivna utlåtandena. Det bör emellertid beaktas, att den motsatta uppfattning, varåt uttryck givits i vissa av de avgivna utlåtandena, delas av åtskilliga gynekologer med praktisk erfarenhet på området ävensom av personer, som äro aktivt verksamma inom barnavårds- och mödrahjälsarbetet. Då vi dela denna uppfattning och för att möjligheten att vid uppkommande behov företaga sterilisering icke skall bliva beroende av en central myndighets större eller mindre möjligheter att tillräckligt snabbt meddela beslut i underställt ärende, synes det oss, att 3 §, andra stycket, i lagförslaget vid lagens antagande bör så ändras, att sterilisering må kunna företagas utan att medicinalstyrelsens tillstånd därtill inhämtas, jämväl i fall, då läkare, som är föreståndare för barnbördsavdelning, prövar lämpligt företaga sådant ingrepp i nära samband med förlossning. Det torde böra ankomma på vederbörande utskott att framlägga förslag till den ändrade lydelse av nu ifrågasvarande stycke i lagförslaget, som betingas härav.

Åtskilliga röster ha även höjts för ett utsträckande av området för sterilisering utan vederbörandes samtycke. Svenska provinsialläkarföreningen har sålunda funnit det med hänsyn till effektiviteten önskvärt, att området för sterilisering utan samtycke utsträcktes till en del ur juridisk synpunkt rättskapabla sinnessjuka och sinnesslöa, vilkas fortplantning vore ur samhällsynpunkt skadlig. Liknande synpunkter hava anförts av svenska stadsläkarföreningen och direktionen för S:ta Maria sjukhus ävensom av länsstyrelsen i Malmöhus län. Direktionen för Malmö östra sjukhus har satt i fråga, huruvida ej bestämmelser om tvångsmedel vore tänkbara beträffande sterilisering av vissa slags individer, närmast de asociala psykopaterna. Direktionen för Ulleråkers sjukhus har likaledes förklarar sig icke vara främmande för tanken på obligatorisk sterilisering i vissa fall. Vidare bör här erinras därom, att läkare och lärare med mångårig erfarenhet från arbete inom sinnesslöanstalter och s. k. hjälpklasser ha uttalat den bestämda meningen, att sterilisering av vissa individer, som där omhänderhavas, vore absolut önskvärd och borde vidtagas, innan någon samhällsskada åstadkommits. Ehuru vi anse, att den lag om sterilisering, som skall antagas av riksdagen, borde bliva gällande jämväl å nu nämnda personer, torde en utsträckning av tillämplighetsområdet likväl böra uppskjutas, till dess frågan härom varit föremål för närmare övervägande. En utredning av frågan, huruvida och i vilken utsträckning tvångssterilisering av vissa asociala individer bör i lag föreskrivas, synes emellertid snarast böra företagas, och det förslag, vartill utredningen kan giva anledning, föreläggas riksdagen. På grund härav synes oss riksdagen böra i samband med antagande av lag om sterilisering i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av berörda fråga.

Med stöd av det sålunda anförda få vi härmed hemställa,

att riksdagen må

dels i föreliggande förslag till lag om sterilisering göra den ändring i lagförslaget 3 §, andra stycket, som ovan föreslagits, *dels ock* i samband med antagande av lag om sterilisering i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan, huruvida och i vilken utsträckning tvångssterilisering av vissa asociala individer bör i lag föreskrivas.

Stockholm den 23 januari 1941.

<i>G. W. Källman.</i>	<i>Verner Söderkvist.</i>	<i>J. A. Andersson.</i>
<i>Olof Carlsson.</i>	<i>Lage Svedberg.</i>	<i>P. J. Näslund.</i>
<i>John Gustavson</i> i Guntorp.	<i>L. Franzon.</i>	<i>Eskil Albertsson.</i>
<i>Karl Aug. Johanson.</i>	<i>P. Granath.</i>	<i>K. I. Sköldén.</i>
<i>Alfred Andersson.</i>	<i>Sven V. Hansson.</i>	<i>J. Pettersson.</i>
<i>Carl H. Dahlström.</i>	<i>Axel Strand.</i>	<i>Bengt Elmgren.</i>
<i>Joh. Friggeråker.</i>	<i>A. R. Aronsson.</i>	<i>C. A. Härdin.</i>
<i>O. Berntson.</i>	<i>Emil Ahlkvist.</i>	<i>G. Heüman.</i>
<i>A. Gillström.</i>	<i>Allan Holstenson.</i>	
